

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/69/2018
Identifikačné číslo spisu:	5305203881
Dátum vydania rozhodnutia:	24.04.2019
Meno a priezvisko:	JUDr. Peter Brňák
Funkcia:	súdca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:5305203881.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu Š. E., naposledy bytom v Q., S. E., Y. XXXX/XX, Č. V., proti žalovaným 1/ I. H., bytom Y. - I. H. XXX, 2/ E. Š., bytom G. - I. G., E. XXX/XX, 3/ M. S., bytom Y. - I. H. XXX, 4/ Z. H., bytom I. J. H. - J. H. Č. XXX, zastúpenému JUDr. Antóniou Kauzalovou, advokátkou so sídlom v Čadci, Májová 1115, 5/ D. Z., bytom I. J. H., J. H. XXX, 6/ I. Č., bytom I. J. H. XX, 7/ S. L., bytom I. J. H. XX, 8/ Š. L., bytom Y. - N. XX/XX, 9/ X. L., bytom I. J. H. XX, 10/ D. H., bytom I. J. H. - J. H. XXX, 11/ Q. H., bytom I. J. H. - J. H. XXX, 12/ S. J. H., bytom I. J. H. - J. H. XXX a 13/ K. H., bytom I. J. H. - J. H. XXX, o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva, vedenej na Okresnom súde Čadca pod sp. zn. 11 C 88/2005, o dovolaní žalovaného 4/ proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 27. októbra 2014 sp. zn. 11 Co 355/2014, takto

rozhodol:

I. V dovolacom konaní ako so žalobkyňou pokračuje s S. E., bytom G. XXX, Č. V..

II. Dovolanie o d m i e t a.

III. Žalobkyňa nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Pôvodný žalobca Z. E. sa v konaní domáhal určenia, že sporné nehnuteľnosti patria do dedičstva po jeho právnej predchodkyni (matke) H. E., ktorá zomrela XX.XX.XXXX, a po ktorej prebehlo dedičské konanie pred Okresným súdom Frýdek - Místek pod sp. zn. D 1903/97, v zmysle ktorého jediným jej dedičom bol Z. E., ktorý zomrel v priebehu konania dňa XX. Z. XXXX. Jeho jediným dedičom sa v konaní pred Okresným súdom Frýdek - Místek sp. zn. 47D 1143/2010 stal Š. E., ktorý súhlasil so vstupom do konania namiesto zomrelého žalobcu Z. E. a žiadal v konaní pokračovať (č.l. 294 spisu). V priebehu dovolacieho konania dňa 31. marca 2015 zomrel aj žalobca Š. E., a jedinou dedičkou po ňom v konaní pred Okresným súdom v Ostrave sp. zn. 99 D 1319/2015 sa na základe dedičského rozhodnutia z 18. augusta 2015 (právoplatného 20. augusta 2015) stala jeho manželka S. E., ktorej bolo riadne doručené dovolanie žalovaného 4/ a ktorá sa k dovolaniu aj vyjadrila (č.l. 568 a 572-573 spisu). Z

obsahu podanej žaloby vyplýva, že H. E. sporné nehnuteľnosti zdedila po svojej právnej predchodkyni, a to S. E. na základe rozhodnutia Štátneho notárstva vo Frýdku - Místku sp. zn. D 1670/68, a to v ideálnom podiele 1/5-iny, teda jednoznačne nadobudla vlastnícke právo s poukazom na § 132 ods. 1 Občianskeho zákonníka, a to titulom dedenia.

2. Okresný súd Čadca (ďalej len „súd prvej inštancie“) ostatným rozsudkom z 25. februára 2013 č.k. 11 C 88/2005-440 určil, že podiel 1/5-iny v nehnuteľnostiach, ktoré sú vedené na Katastrálnom úrade Žilina, Správa katastra Čadca pre Obec I., zapísané na LV č. XXXX ako parcely EKN 6770 - trvalý trávnatý porast o výmere 1061 m², EKN 6784 - trvalý trávnatý porast o výmere 24711 m², EKN 6785 - orná pôda o výmere 9770 m², EKN 6786 - orná pôda o výmere 2081 m², EKN 6787 - orná pôda o výmere 2491 m², EKN 6788 - orná pôda o výmere 3371 m², EKN 6789 - orná pôda o výmere 4298 m², EKN 6790 - orná pôda o výmere 3022 m², patria do dedičstva po nebohej H. (správne H., pozn.) E., rod. E., zomrelej XX.XX.XXXX vo Frýdku - Místku a žalovaných zaviazal k náhrade trov konania žalobcovi. Súd prvého stupňa po vykonaní rozsiahleho dokazovania mal za preukázané, že žalobca má naliehavý právny záujem na danom určení svojho spoluvlastníckeho práva už len z dôvodu, že právny predchodca žalovaných M. H. je v katastri zapísaný ako výlučný vlastník a zmenu v zápise katastra nehnuteľnosti iným spôsobom ako podaním určovacej žaloby dosiahnuť nemôže. Z vykonaných dôkazov, predovšetkým z pozemnoknižných výpisov a z rozhodnutia Štátneho notárstva Frýdek - Místek nesporne vyplýva, že matka pôvodného žalobcu H. E., ako právna nástupkyňa S. E., rod. H. bola podielovou spoluvlastníčkou sporných nehnuteľností v podiele, ako ich žalobca žiadal určiť do dedičstva. V neposlednom rade podľa názoru súdu prvého stupňa žalovaní v konaní neunesli dôkazné bremeno v tvrdení, že takto získané vlastnícke právo žalobcu bolo prekryté nadobudnutím vlastníckeho práva z ich strany (reálnou delbou v prírode, vydržaním, administratívnym stavom v čase prevzatia lesov Štátnymi lesmi v roku 1976, či ústnou darovacou zmluvou).

3. Na odvolanie žalovaného 4/ Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 27. októbra 2014 sp. zn. 11 Co 355/2014 napadnutý rozsudok potvrdil ako vecne správny [§ 219 ods. 1, 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „OSP“)]. V odôvodnení uviedol, že sa stotožňuje s dôvodmi napadnutého prvostupňového rozsudku, preto nie je žiaduce, aby opakoval vecne správne závery okresného súdu. Výtkol súdu prvého stupňa vykonaný dôkaz - oboznámenie sa s ohliadkou vykonanou v rámci prebiehajúceho konania, ktorý v súlade so zásadou bezprostrednosti konania nemôže mať právnu relevanciu, avšak neprípustnosť tohto dôkazu nezakladá nesprávnosť celkových skutkových zistení prvostupňového súdu.

4. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný 4/ (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie s odôvodnením, že postupom súdu mu bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 ods. 1 písm. f/ OSP) a napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ OSP). Podľa jeho názoru mu bola odňatá možnosť konať pred súdom tým, že v konaní nebol vykonaný ním navrhnutý dôkaz - uskutočnenie identifikácie parciel uvedených v rozhodnutí ONV Čadca z 15.12.1976, ktorým boli odňaté nehnuteľnosti (iba) právnenému predchodcovi žalovaných s niektorými spornými parcelami. V súvislosti s nesprávnym právnym posúdením dovolateľ uviedol, že odvolací súd pri skúmaní podmienok vydržania nesprávne aplikoval zákon č. 141/1950 Zb., hoci mal vychádzať z obyčajového práva platného na Slovensku do 1. januára 1951. V neposlednom rade uviedol, že rozsudky súdov sú nepreskúmateľné - súdnym výrokom bol priznaný 1/5 podiel v parcelách do dedičstva po neb. H. E. rod. E., hoci táto nebola vôbec dedičkou po neb. S. E.F., čo vyplýva z rozhodnutia ŠN Frýdek Místek D 1670/68. Z uvedených dôvodov žiadal rozsudok odvolacieho súdu, ako aj okresného súdu zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie.

5. Za stranu žalobcu sa k dovolaniu vyjadrila S. E., ktorá navrhla dovolanie zamietnuť v celom rozsahu.

6. Dovolanie bolo podané 9. januára 2015. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá CSP (ale) právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom

nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované. Pokiaľ bolo dovolanie v čase jeho podania prípustným prostriedkom nápravy, umožňujúcim dovolací prieskum, potom tieto účinky (a následky) sa uznávajú i v budúcnosti. Prežarovanie princípov právneho štátu do ústavného poriadku nachádza svoje normatívne vyjadrenie v ustanovení § 470 ods. 2 prvej vete CSP. Fundamentom je právna istota, ktorá v sebe nesie znaky ochrany nadobudnutých práv a s tým spojenej dôvery v právo.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) žalovaný 4/, zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorého neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že (i) v dovolacom konaní je potrebné pokračovať s dedičkou žalobcu a (ii) dovolanie treba odmietnuť, pretože smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné (§ 447 písm. c/ CSP). Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

Výrok I.

8. Najvyšší súd sa najskôr musel vysporiadať s okolnosťou, že žalobca v priebehu dovolacieho konania dňa 31. marca 2015 zomrel a jedinou dedičkou po ňom sa stala jeho manželka S. E., ktorej bolo dovolanie žalovaného 4/ riadne doručené a ktorá sa k dovolaniu aj vyjadrila (pozri body 1 a 5). Najvyšší súd v dovolacom konaní ďalej pokračoval s S. E. ako so žalobkyňou, ktorá svojím prejavom nepochybne zaujala postavenie jej právneho predchodcu a prijala i stav konania k času zániku procesnej subjektivity jej právneho predchodcu, vychádzajúc pritom z ustanovenia § 470 ods. 1 v spojení s § 63, § 438, § 124 ods. 1 a čl. 11 CSP, a keďže nevzhliadol dôvody na zastavenie dovolacieho konania.

Výrok II.

9. Dovolanie malo v systéme opravných prostriedkov občianskeho súdneho konania osobitné postavenie; uvedený záver je plne opodstatnený aj pre Civilný sporový poriadok. Ide o mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno - iba v prípadoch zákonom výslovne stanovených - napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach túto osobitosť dovolania často vysvetľoval konštatovaním, že dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nie je treťou inštanciou, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp.zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012, 7 Cdo 92/2012 a 8 Cdo 12/2015).

10. Už v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 najvyšší súd opakovane vyjadril záver aktuálny aj v súčasnosti, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 357/2015, 4 Cdo 1176/2015, 5 Cdo 255/2014, 8 Cdo 400/2015). Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

11. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých sa môže táto výnimka uplatniť, nemožno v žiadnom prípade interpretovať rozširujúco; namieste je tu skôr reštriktívny výklad (3 Cdo 319/2013, 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 357/2016, 3 ECdo 154/2013, 3 Cdo 208/2014). Narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím) musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti - to platí o všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch.

12. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 OSP). Občiansky súdny poriadok upravoval prípustnosť dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu v ustanoveniach § 237 a § 238.

13. Žalovaný 4/ dovolaním napadol potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nevykazuje znaky rozhodnutí uvedených v § 238 ods. 1, 2 a 3 OSP, voči ktorým bolo dovolanie prípustné. Dovolanie žalovaného 4/ preto nie je (procesne) prípustné.

14. Predmetné dovolanie by bolo prípustné len vtedy, ak by v konaní došlo k procesným vadám uvedeným v § 237 ods. 1 OSP. Žalovaný 4/ procesné vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. a/, až e/ a g/ OSP netvrdil a ich existenciu nezistil ani najvyšší súd.

15. Dovolať namietal vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ OSP, ktorú spája s odňatím možnosti konať pred súdom, pretože v konaní nebol vykonaný ním navrhnutý dôkaz (bod 4). V ďalšom namietal nepreskúmateľnosť súdnych rozhodnutí a nesúhlasil s aplikáciou na vec sa vzťahujúcej hmotnoprávnej normy (§ 241 ods. 2 písm. c/ OSP).

16. Podľa predchádzajúcej právnej úpravy sa odňatím možnosti konať pred súdom rozumel procesne nesprávny postup súdu, ktorý mal za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka konania [v zmysle § 18 OSP mali účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd bol povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv - vid' napríklad právo účastníka vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 OSP), nazeráť do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 OSP), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 OSP), byť predvolaný na súdne pojednávanie (§ 115 OSP), na to, aby mu bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 OSP)]. Obsah spisu nenasvedčuje tomu, že by niektoré z týchto oprávnení bolo dovolaťovi odňaté.

17. Dovolací súd opakovane vo svojich rozhodnutiach zdôrazňoval, že prípustnosť dovolania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ OSP nezakladalo ani (prípadné) nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu. V tomto smere najvyšší súd poukazuje na naďalej opodstatnené závery vyjadrené v judikátoch R 37/1993 a R 125/1999, R 42/1993, R 6/2000, ako aj v rozhodnutiach najvyššieho súdu sp.zn. 1 Cdo 85/2010, 2 Cdo 29/2011, 3 Cdo 268/2012, 3 Cdo 108/2016, 2 Cdo 130/2011, 5 Cdo 251/2012, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011, 7 Cdo 38/2012. Nad rámec uvedeného najvyšší súd v tomto ohľade poukazuje na dostatočné a aj správne závery uvedené v napadnutom odvolacom rozhodnutí, podľa ktorých „[s]úd nie je povinný vykonať všetky dôkazy navrhované účastníkmi, najmä ak tieto dôkazy nie sú potrebné na zistenie skutkového stavu veci. Skutočnosť, že nehnuteľnosti, ktoré boli rozhodnutím bývalého ONV Čadca odňaté Z. H., sú totožné s nehnuteľnosťami, ktoré sú predmetom konania, je z hľadiska vzniku vlastníckeho práva odporcu v 3/ rade k predmetným nehnuteľnostiam irelevantná. Skutočnosť, že štát pri prevzatí lesov do užívania konal s Z. H., nepreukazuje, že dotknutá osoba bola vlastníkom spornej nehnuteľnosti, nezakladá žiadny vlastnícky titul pre nadobudnutie nehnuteľnosti. Vykonanie takéhoto dôkazu by bolo potom nadbytočné a neúčelné“.

18. Prípustnosť dovolania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ OSP nebola spôsobilá založiť ani žalovaným 4/ namietaná nepreskúmateľnosť dovolaním napadnutého rozhodnutia (i rozhodnutia súdu prvej inštancie). Dovolací súd v súvislosti s týmto konštatovaním poukazuje na judikát R 111/1998 a zjednocujúce stanovisko R 2/2016. Konštatuje, že odôvodnenie napadnutého rozhodnutia obsahuje podrobné vysvetlenie dôvodov, na ktorých odvolací súd založil svoje rozhodnutie a jeho postup bol v súlade s § 219 ods. 2 OSP. Dovolací súd pripomína, že aj podľa názoru Ústavného súdu Slovenskej republiky (vid' napr. rozhodnutie sp. zn. IV. ÚS 196/2014) „prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu konania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ OSP. Pravdu má však žalovaný 4/, ktorý v rámci dovolania uviedol, že výrok súdu prvého stupňa trpí vadou, keďže H. E. nebola dedičkou po neb. S. E. (bod 2 a 4), ale správne má ísť o H. E.H.. Vzhľadom k tomu, že správne meno tejto dedičky (H.) je uvedené tak v žalobe, ako aj v odôvodnení ostatných súdnych rozhodnutí (prvostupňovom i odvolacom), je zistená vada výroku odvolacím súdom potvrdeného výroku súdu prvej inštancie odstrániteľná postupom podľa § 164 OSP (§ 224 CSP) a nie je potrebný - za účelom odstránenia tejto

očividnej nesprávnosti - vecný (meritórny) vstup dovolacieho súdu.

19. Dovolateľ namieta aj to, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ OSP). Právnym posúdením veci je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis, alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie veci bolo do 30. júna 2016 považované za relevantný dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ OSP, ktorý ale mohol byť úspešne uplatnený iba v procesne prípustnom dovolaní. Do vyššie uvedeného dňa nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania nezakladalo (viď najmä judikát R 54/2012, ale aj viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014). Nešlo totiž o vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 OSP, ani znak (atribút, stránku) rozhodnutia, ktorý by podľa § 238 OSP zakladal prípustnosť dovolania. Rovnaký záver vyplýva z aktuálneho judikátu R 24/2014.

20. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie žalovaného, ktoré bolo podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 procesne neprípustné, nevyvolalo v danom prípade účinok umožňujúci dovolaciemu súdu, aby uskutočnil meritórny dovolací prieskum napadnutého rozsudku. Najvyšší súd preto jeho dovolanie odmietol podľa ustanovenia § 447 písm. c/ CSP.

21. Dovolací súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

22. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.